

ЗАТВЕРДЖЕНО  
Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки  
«Полтавський університет економіки і торгівлі»  
18 квітня 2019 року № 88-Н  
Форма № П-2.04

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ  
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

П. Ю. Балабан

\_\_\_\_\_ (підпис)

«\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА**

навчальної дисципліни

**«Міжнародна торгівля»**

Освітня програма/спеціалізація	<b>Митна справа в міжнародній торгівлі</b> <i>назва освітньої програми</i>
Спеціальність	<b>076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</b> <i>код і назва спеціальності</i>
Галузь знань	<b>07 Управління та адміністрування</b> <i>код і назва галузі знань</i>
Ступінь вищої освіти	<b>Бакалавр</b>

**Полтава – 2020 рік**

Укладач: Місюкевич В. І., доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», к. е. н., доцент

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності  
Протокол від 27 листопада 2020 р., № 4

**ПОГОДЖЕНО:**

Гарант освітньої програми «Митна справа в міжнародній торгівлі» спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ступеня магістр

\_\_\_\_\_ А. С. Ткаченко

(підпис)

« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

## ЗМІСТ

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни .....	4
Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни.....	5
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни .....	7
Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни .....	10
Розділ 5. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів ....	14
Розділ 6. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу .....	18
Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації .....	19

## Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля»

1. Місце в структурно-логічній схемі підготовки – після вивчення навчальних дисциплін:
<b>МСМТ б 2 курс</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>– Організація бізнесу</li> <li>– Основи митної справа</li> <li>– Товарознавство (теоретичні основи)</li> <li>– Ринок і ресурси товарів</li> <li>– Організація торгівлі</li> <li>– Аналіз зовнішніх ринків</li> </ul>
2. Кількість кредитів за ЄКТС - 3.
3. Кількість модулів - 2.
4. Обов'язкова у відповідності до навчального плану
5. Курс – 2
6. Семестр – 2
7. Кількість годин: – загальна кількість: 2 семестр - 90
– лекції: 2 семестр - 16
– практичні заняття: 2 семестр - 20
– самостійна робота: 2 семестр - 54
– вид підсумкового контролю – екзамен, 2 семестр

## Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля»

Метою навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля» є формування у студентів системи знань, вмінь і навичок щодо застосування концептуальних засад міжнародної торговельної діяльності; об'єктивних законів і принципів її розвитку; структури, головних методів аналізу та оцінки міжнародної торгівлі; методів її регулювання при дослідженні стану та перспектив розвитку зовнішньої торгівлі України, її зовнішньоторговельної політики.

Завдання дисципліни:

- вивчення закономірностей функціонування та розвитку міжнародної торгівлі товарами та послугами, її місця в системі міжнародних господарських зв'язків;
- вивчення головних тенденцій розвитку міжнародної торгівлі та показників, що її характеризують; головних видів торговельної політики та механізму її реалізації; економічних ефектів, які виникають при застосуванні різних методів реалізації зовнішньоторговельної політики; інституційної структури міжнародної торгівлі, принципів її формування та тенденцій розвитку;
- здобуття навичок та елементарних умінь застосовувати їх у практичній діяльності для складання міжнародних комерційних контрактів;
- формування у студентів навичок обґрунтування механізму виходу підприємства на зовнішній ринок; розвиток комплексу аналітичних, прогностичних, інноваційних здібностей, необхідних майбутньому спеціалісту для формування стратегії міжнародного маркетингу.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. (ЗК 01)	Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності (ПРН 01).
2.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. (ЗК 02)	Визначати та аналізувати проблеми міжнародної торгівлі і вміти розробляти та впроваджувати заходи щодо їх вирішення; знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії міжнародної торгівлі (ПРН 02).
3.	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. (ЗК 03)	Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу і партнерів для досягнення поставленої мети (ПРН 03)
4.	Здатність спілкуватися з	Застосовувати бізнес-комунікації для

	представниками інших професійних груп різного рівня (ЗК 04)	підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп. (ПРН 04)
5.	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. (ЗК 05)	Вміти професійно, в повному обсязі й з творчою самореалізацією виконувати поставлені завдання у сфері міжнародної торгівлі. (ПРН 05)
<b><i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i></b>		
6.	Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку міжнародних торговельних структур. (СК 06)	Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері міжнародної торгівлі. (ПРН 06)
7.	Здатність проводити оцінювання послуг в міжнародній торговельній діяльності. (СК 07)	Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами послуг в міжнародній торгівлі (ПРН 07)
8.	Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері міжнародної торгівлі. (СК 08)	Вміти правильно вибирати та системно аналізувати статистичну інформацію в галузі кон'юнктурних досліджень, складати кон'юнктурні огляди та застосовувати отримані дані в управлінській діяльності (ПРН 08)
9.	Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності. (СК 09)	Вміти аналізувати та прогнозувати роль та місце України в сучасних міжнародних економічних відносинах; застосовувати методи регулювання міжнародної торгівлі при вирішенні проблем економічного розвитку. (ПРН 09)
10.	Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організувати міжнародні торговельні проекти. (СК 10)	Впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку міжнародних торговельних структур. (ПРН 10)

### **Розділ 3. Програма навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля»**

#### **МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ**

##### **Тема 1. Структура, зміст і завдання дисципліни «Міжнародна торгівля»**

Предмет дисципліни. Мета та головні завдання дисципліни. Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин.

Структура дисципліни. Зміст основних розділів дисципліни.

Поняття міжнародної торгівлі. Міжнародна торгівля як загальна форма здійснення міжнародних економічних відносин. Характерні риси міжнародної торгівлі. Національні інтереси та міжнародна торгівля (національні вигоди від міжнародної торгівлі, внутрішня спеціалізація та міжрегіональна торгівля, інтереси споживачів, інтереси міжнародних компаній, інтереси імпорту-конкуруючих фірм, аргументи проти міжнародної торгівлі). Зовнішня торгівля і торговельна політика України за умов ринкової трансформації.

##### **Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі**

Класичні теорії міжнародної торгівлі. Меркантилістська теорія. Теорія абсолютних переваг. Теорія порівняльних переваг. Теорія співвідношення факторів виробництва. Тестування теорії співвідношення факторів виробництва (парадокс Леонтьєва).

Загальна рівновага в міжнародній торгівлі. Стандартна модель міжнародної торгівлі. Теорія загальної рівноваги. Розвиток сучасної міжнародної торгівлі.

Новітні теорії міжнародної торгівлі. Модель специфічних факторів виробництва (модель Рікардо-Вінера). Теорема вирівнювання цін на фактори виробництва (модель Хекшера-Оліна-Самуельсона). Ефект масштабу і недосконала конкуренція.

##### **Тема 3. Регулювання міжнародної торгівлі**

Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Свобода торгівлі і протекціонізм. Тарифне регулювання зовнішньої торгівлі. Митні тарифи. Структура митного тарифу. Види мита. Економічна роль тарифів. Специфічні випадки тарифної політики.

Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Кількісні обмеження. Приховані методи торгової політики. Фінансові методи торгової політики.

Роль міжнародних економічних організацій у регулюванні міжнародної торгівлі.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Засади зовнішньоекономічної діяльності. Іноземне інвестування. Роль держави в залученні іноземних кредитів. Органи державного управління. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

#### **Тема 4. Міжнародна торгівля і світові товарні ринки. Сучасні організаційні форми торгівлі на міжнародному ринку**

Розвиток сучасної міжнародної торгівлі. Тенденції розвитку. Географічна структура міжнародної торгівлі. Товарна структура міжнародної торгівлі. Особливості функціонування світових товарних ринків.

Організаційні форми торгівлі на міжнародному ринку.

Торгівля сировиною і продовольством. Поняття сировинних товарів. Товарні біржі. Аукціонна торгівля. Міжнародні товарні угоди. Оптові покупки.

Торгівля промисловими товарами. Торгівля продукцією в розібраному вигляді. Прогресивна зборка. Оренда та її види. Торгівля комплектним обладнанням. Міжнародні торги. Міжнародна зустрічна торгівля. Види зустрічної торгівлі. Операції з давальницькою сировиною. Торгові виставки і ярмарки.

#### **Тема 5. Міжнародна торгівля послугами як специфічна галузь міжнародної торгівлі**

Міжнародна торгівля послугами. Класифікація послуг. Послуги міжнародного транспорту. Міжнародні поїздки. Послуги зв'язку. Будівництво. Фінансові послуги. Страхування. Інформаційні послуги. Бізнес-послуги. Інтелектуальна власність (авторські права, патенти, промисловий дизайн, товарні знаки та ін.) та її захист. Інші види послуг. Міжнародне регулювання.

### **МОДУЛЬ 2. Технологія проведення основних видів міжнародних операцій. Ефективність міжнародних комерційних операцій**

#### **Тема 6. Організація міжнародних комерційних операцій**

Експортні операції. Імпортні операції. Основні методи операцій з експорту та імпорту товарів. Поняття та види торгово-посередницьких операцій. Операції з перепродажу. Комісійні операції. Консигнаційна форма торгівлі. Агентські операції. Брокерські операції. Інші види торгово-посередницьких операцій. Торгово-посередницькі фірми. Зустрічна торгівля. Бартерні угоди. Торгові компенсаційні угоди. Промислові компенсаційні угоди.

#### **Тема 7. Документи в міжнародній торговельній практиці**

Документи, що використовуються в міжнародній торгівлі.

Поняття типового контракту в міжнародній торгівлі. Види контрактів у зовнішній торгівлі. Контракт купівлі-продажу як основний вид договорів. Основні та додаткові умови контракту купівлі-продажу. Способи укладання контрактів купівлі-продажу. Стандартизація та уніфікація зовнішньоторговельних документів. Транспортні документи. Комерційні документи. Страхові документи. Офіційні документи. Дозвільні документи митного оформлення вантажів у міжнародній торгівлі. Інші види документів



### **Тема 8. Реклама в міжнародній торгівлі**

Поняття реклами. Роль реклами в міжнародній торгівлі. Види реклами. Цілі реклами. Учасники рекламного процесу. Організація міжнародних рекламних кампаній. Міжнародне регулювання міжнародної рекламної діяльності.

### **Тема 9. Міжнародний виставковий бізнес**

Міжнародні ярмарки та виставки. Поняття ярмарок і виставок. Значення ярмарок і виставок. Класифікація ярмарок і виставок. Суб'єкти виставкового бізнесу. Поняття тематико-експозиційного плану. Організація міжнародних ярмарок і виставок. Виставкові послуги. Виставковий бізнес в Україні. Організація виставок в Україні. Оператори виставкового бізнесу. Державна підтримка виставкового бізнесу.

### **Тема 10. Ефективність зовнішньоторговельних операцій**

Показники економічної ефективності експорту та імпорту, порядок їх розрахунку. Система показників оцінки ефективності зовнішньої торгівлі. Оцінка ефективності зовнішньоторговельних операцій в Україні. Оцінка ефективності імпортних операцій. Оцінка ефективності експортних операцій.

*Програма навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля» затверджена Вченою радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», протокол від 29.06.2016 року № 6.*

#### Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Назва теми та питання практичного заняття	Завдання самостійної роботи у розрізі тем	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
<b>Модуль 1. Теоретичні та організаційні основи міжнародної торгівлі</b>			
<p>Тема 1. Структура, зміст і завдання дисципліни «Міжнародна торгівля». Міжнародна торгівля як загальна форма здійснення міжнародних економічних відносин.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Предмет дисципліни.</li> <li>2. Мета та головні завдання дисципліни.</li> <li>3. Структура дисципліни.</li> <li>4. Зміст основних розділів дисципліни.</li> </ol>	<p><b>Практичне заняття</b> «Міжнародна торгівля як загальна форма здійснення міжнародних економічних відносин».</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Характерні риси міжнародної торгівлі.</li> <li>2. Протиріччя сучасної міжнародної торгівлі. Особливості зовнішньоторговельної політики за сучасних умов.</li> <li>3. Класифікація контрагентів як суб'єктів міжнародної торгівлі.</li> <li>4. Місце і роль України в світовій торгівлі.</li> </ol>	<p>Підготувати реферати на теми «Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин», «Національні інтереси та міжнародна торгівля», «Внутрішня спеціалізація та міжрегіональна торгівля», «Аргументи проти міжнародної торгівлі»</p>	7, 8, 9, 12, 20
<p>Тема 2. Лекція 1. Теорії міжнародної торгівлі</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Класичні теорії міжнародної торгівлі.</li> <li>2. Неокласичні теорії та їх значення в міжнародній торгівлі.</li> <li>3. Новітні теорії міжнародної торгівлі.</li> <li>4. Загальна рівновага в міжнародній торгівлі.</li> </ol>	<p><b>Практичне заняття</b> «Класифікація теорій міжнародної торговельної політики».</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Меркантилістська теорія.</li> <li>2. Теорія загальної рівноваги.</li> <li>3. Теорія абсолютних переваг.</li> <li>4. Теорія порівняльних переваг.</li> <li>5. Теорія співвідношення факторів виробництва.</li> </ol>	<p>Підготувати доповіді на теми «Концепції міжнародної торгівлі», «Ефект масштабу і недосконала конкуренція», «Теорема вирівнювання цін на фактори виробництва», «Тестування теорії співвідношення факторів виробництва»</p>	8, 9, 12, 20, 25, 30, 32, 40
<p>Тема 3. Лекція 2. Регулювання міжнародної торгівлі.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Система регулювання міжнародної торгівлі.</li> </ol>	<p><b>Практичне заняття</b> «Регулювання міжнародної торгівлі».</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Тарифні методи регулювання</li> </ol>	<p>Підготувати презентації на теми «Міжнародні інститути регулювання», «Регіональні</p>	8, 9, 12, 20, 25, 30, 32, 40

<p>2. Методи регулювання міжнародної торгівлі. 3. Роль міжнародних економічних організацій в регулюванні міжнародної торгівлі. 4. Свобода торгівлі і протекціонізм.</p>	<p>міжнародної торгівлі. Митний тариф. Види мита. 2. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Їх класифікація. 3. Роль держави в залученні іноземних кредитів. 4. Особливості сучасного державного регулювання міжнародної торгівлі. Протекціонізм і лібералізація – тенденції сучасної торгової політики.</p>	<p>економічні союзи»</p>	
<p>Тема 4. Лекція 3. Міжнародна торгівля і світові товарні ринки. Сучасні організаційні форми торгівлі на міжнародному ринку. 1.Світовий ринок і міжнародний рух товарів. 2.Міжнародна торгівля промисловими та сировинними товарами. 3.Міжнародна торгівля продукцією інтелектуальної праці та послугами. 4. Світовий ринок і міжнародний рух товарів.</p>	<p><b>Практичне заняття</b> «Сучасні організаційні форми торгівлі на міжнародному ринку». 1.Форми міжнародної торгівлі за специфікою регулювання та взаємодії суб'єктів. 2. Організація торгівлі сировиною і продовольством. Форми торгівлі сировиною. 3. Особливості міжнародної торгівлі промисловими товарами, машинами та обладнанням. Організація торгівлі готовою продукцією. Форми реалізації готової продукції. 4. Міжнародна торгівля продукцією інтелектуальної праці.</p>	<p>Підготувати презентації на теми: «Систематизація форм міжнародної торгівлі», «Міжнародна торгівля патентами та ліцензіями»</p>	<p>10, 14, 15, 18, 23, 24</p>
<p>Тема 5. Лекція 4. Міжнародна торгівля послугами як специфічна галузь міжнародної торгівлі. 1. Сутність та класифікація послуг в міжнародній торгівлі. 2. Способи здійснення міжнародних операцій у сфері послуг. 3. Регулювання міжнародної торгівлі послугами. 4. Стан та перспективи зовнішньої торгівлі України</p>	<p><b>Практичне заняття</b> «Регулювання міжнародної торгівлі послугами». 1. Особливості формування та сучасні тенденції розвитку ринку послуг. Класифікація послуг. 2. Міжнародні угоди у сфері послуг. 3. Регулювання світової торгівлі послугами.</p>	<p>Підготувати презентації на теми: «Особливості страхування ризиків в міжнародній торгівлі», «Особливості регулювання світової торгівлі послугами»</p>	<p>10, 14, 15, 18, 23, 24</p>

послугами.	4. Сутність поняття страхування, його види та особливості.		
<b>МОДУЛЬ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ ОСНОВНИХ ВИДІВ МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ. ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ</b>			
Тема 6. Лекція 5. Організація міжнародних комерційних операцій. 1. Поняття та види МКО. 2. Поняття та види експортно-імпортних операцій, методи їх здійснення. 3. Поняття та види торгово-посередницьких операцій. 4. Види міжнародних зустрічних угод та їх характеристика.	<b>Практичне заняття</b> «Організація міжнародних комерційних операцій» 1. Поняття і види міжнародних комерційних операцій. 2. Методи здійснення експортно-імпортних операцій. 3. Поняття і види торгово-посередницьких операцій. Організаційні форми експортно-імпортних операцій. 4. Поняття та особливості міжнародної зустрічної торгівлі. Операції з давальницькою сировиною.	Підготувати презентації на теми «Поняття та види торгово-посередницьких операцій», «Поняття та види експортно-імпортних операцій, методи їх здійснення»	13, 15, 17, 25, 28,31
Тема 7. Лекція 6. Документи в міжнародній торговельній практиці. 1. Поняття типового контракту і види контрактів в міжнародній торгівлі. 2. Характеристика контрактів за видами. 3. Контракт купівлі-продажу як основний вид договорів. 4. Умови контракту купівлі-продажу. 5. Інші документи, що використовуються в міжнародній торгівлі.	<b>Практичне заняття</b> «Документи, що використовуються в міжнародній торгівлі» 1. Види контрактів у міжнародній діяльності. 2. Сутність основних етапів підготовки міжнародної комерційної угоди. 3. Роль міжнародних торговельних звичаїв у процесі укладання угоди. 4. Вивчення ринкового, підприємницького середовища на зовнішніх ринках.	Підготувати презентації на теми «Сутність, види та механізм дії контрактів в міжнародній торгівлі», «Стандартизація та уніфікація зовнішньоторговельних документів»	13, 15, 17, 25, 28,31
Тема 8. Реклама в міжнародній торгівлі 1. Роль реклами в міжнародній торгівлі. 2. Види реклами. 3. Організація міжнародних рекламних кампаній. 4. Міжнародне регулювання рекламної діяльності.	<b>Практичне заняття</b> «Роль реклами в міжнародній торгівлі». 1. Моделі проникнення на зарубіжні ринки та вибір рекламної стратегії. 2. Міжнародна маркетингова програма та	Підготувати доповіді на теми «Джерела міжнародної маркетингової інформації», «Принципи, правила, спеціальні положення, норми	12, 15, 21, 23, 31, 32

	розробка рекламної кампанії. 3. Міжнародний кодекс рекламної діяльності. 4. Стандартизація та адаптація в міжнародній рекламі.	для реклами, адресованої дітям», «Глобалізація ринків і вплив глобалізації на просування продукції транснаціональних корпорацій», «Програмне забезпечення діяльності менеджерів з маркетингу та реклами, що здійснюють діяльність на міжнародному ринку»	
Тема 9. Лекція 7. Міжнародний виставковий бізнес 1. Міжнародні ярмарки і виставки. Типізація та класифікація міжнародних ярмарків і виставок. 2. Етапи підготовки та проведення міжнародних виставок/ярмарків. 3. Сучасний стан і тенденції розвитку виставкового бізнесу в Україні. 4. Державна підтримка виставкового бізнесу	<b>Практичне заняття</b> «Класифікація виставок і ярмарків». 1. Суб'єкти виставкового бізнесу. 2. Поняття тематико-експозиційного плану. 3. Виставкові послуги. 4. Регулювання діяльності міжнародних виставок і ярмарків.	Підготувати доповіді на теми «Організація міжнародних ярмарок і виставок», «Оператори виставкового бізнесу», «Державна підтримка виставкового і ярмаркового бізнесу», «Основні світові центри виставкового бізнесу»	12, 15, 21, 23, 31, 32
Тема 10. Лекція 8. Ефективність зовнішньоторговельних операцій 1. Сутність макроекономічних показників розвитку міжнародної торгівлі. 2. Показники динаміки розвитку міжнародної торгівлі. 3. Показники аналізу розвитку зовнішньої торгівлі країни. 4. Розрахунок ефективності зовнішньоторговельної операції на рівні фірми.	<b>Практичне заняття</b> «Оцінка ефективності експортних і імпортних операцій» 1. Показники економічної ефективності експорту та імпорту, порядок їх розрахунку. 2. Система показників оцінки ефективності зовнішньої торгівлі. 3. Оцінка ефективності зовнішньоторговельних операцій в Україні. 4. Сфери застосування обсягових показників розвитку міжнародної торгівлі.	Підготувати презентації на теми «Оцінка ефективності зовнішньоторговельних операцій в Україні», «Формування системи показників оцінки ефективності зовнішньої торгівлі»	9, 11, 33, 44, 45, 51

## **Розділ 5. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів**

Система поточного і підсумкового контролю має за мету оцінювання рівня сформованості тих чи інших компетентностей та досягнення програмних результатів навчання за навчальною дисципліною «Міжнародна торгівля».

Компетентність як інтегрований результат індивідуальної навчальної діяльності студентів, формується на основі оволодіння ними змістовими (знання), процесуальними (уміння) і мотиваційними компонентами, його рівень виявляється в процесі оцінювання. Визначення рівня сформованості дисциплінарних компетентностей (результатів навчання) здійснюється за певним розділом (темою) робочої програми навчальної дисципліни; практичними заняттями (контрольна робота, перевірка та захист індивідуального завдання, тестування тощо).

Об'єктами контролю є: робота студентів на лекціях, практичних заняттях, якість та своєчасність виконання індивідуальних і домашніх завдань, поточних модульних робіт. Контрольні заходи здійснюються науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється при проведенні лекцій, практичних занять, перевірки виконання індивідуальних і домашніх завдань та має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу навчальної дисципліни та оцінювання набутих компетентностей. Під час проведення лекцій застосовуються такі методи контролю, як усне опитування студентів з питань, визначених планом лекцій та пов'язаних з матеріалом попередніх лекцій, дискусійне обговорення проблемних питань з теми лекції та інше.

При проведенні практичних занять – контроль здійснюється при розв'язуванні окремими студентами біля дошки та «малими групами» комплексу практичних задач і проблемних ситуацій та інше. Поточний контроль виконання студентами індивідуальних завдань здійснюється за допомогою перевірки науково-педагогічним працівником результатів розв'язання ситуаційних завдань.

Поточний контроль, який застосовується під час проведення поточних модульних робіт, здійснюється при перевірці виконання 15 відповідних тестів в письмовій формі або за допомогою відповідного програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу, при перевірці виконання практичних ситуацій в письмовій формі тощо.

Підсумкове оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється у формі екзамену. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни при формі контролю у формі екзамену визначається як сума балів за поточну успішність, поточний модульний контроль (не більше 60 балів) та кількість балів, отриманих за здачу екзамену (не більше 40 балів). З метою мотивації студентів до активного та якісного виконання усіх видів навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані бали у розмірі до 10 % від загальної підсумкової оцінки, коефіцієнт мотивації (0,1).

Мотивація студентів застосовується за умови виконання ними всіх видів навчальної роботи, які передбачені робочим навчальним планом підготовки студентів і робочою програмою з навчальної дисципліни незалежно від результатів виконання. Застосування та конкретне значення коефіцієнту мотивації пізнавальної діяльності студентів визначається науково-педагогічним працівником кафедри, враховуючи активність студента при вивченні навчальної дисципліни (відвідування навчальних занять, виконання видів навчальної діяльності, виконання поточних модульних робіт, участь у науково-дослідній роботі тощо). Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 5. Розподіл балів, що отримують студенти за результатами вивчення навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля»

Компонент	Параметри оцінювання	Оціночні нормативи	Максимально можливих балів
<b>1. Лекція</b>	Присутність на лекційному занятті	<b>2 бали</b> за відвідування кожної лекції	<b>16</b>
<b>2. Практичне заняття</b>	Присутність і робота на практичному занятті	<b>1 бал</b> за відвідування і роботу на кожному практичному занятті	<b>16</b>
	Доповідь, презентація на практичному занятті	<b>до 2 балів</b>	<b>2</b>
<b>3. Самостійна та індивідуально-консультативна робота</b>	Виконання самостійних завдань за навчальним планом	<b>до 2 балів</b>	<b>2</b>
	Виконання індивідуальних завдань	<b>до 8 балів</b>	<b>8</b>
<b>4. Модульна контрольна робота</b>	Успішне виконання контрольної роботи	<b>До 6 балів</b>	<b>6</b>
	Успішне виконання підсумкової модульної роботи	<b>До 10 балів</b>	<b>10</b>
<b>Підсумковий контроль</b>	Екзамен	<b>До 40 балів</b>	<b>40</b>
<b>Разом</b>			<b>100</b>

Таблиця 6. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка національною шкалою
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
60-63	E	Задовільно
64-73	D	
74-81	C	Добре
82-89	B	
90-100	A	Відмінно



Таблиця 7. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля»

<b>Форма роботи</b>	<b>Вид роботи</b>	<b>Бали</b>
1. Навчальна	1. Участь в предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних 2. Участь в конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних 3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	5  5  5
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках 2. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних 3. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5 5  5

\*За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 30 балів. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

## **Розділ 6. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля»**

1. Загальне програмне забезпечення, до якого входить пакет програмних продуктів Microsoft Office.
2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля» - дистанційний курс «Міжнародна торгівля», який розміщено у програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ (<https://el.puet.edu.ua/>).

## Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

### Основні

1. Закон України Про зовнішньоекономічну діяльність № 959-ХІІ16.04.1991 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] //Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1991. - № 29. - Ст. 377. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/959-12/page>.
2. Зовнішня торгівля України за товарними групами з усіма країнами [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної митної служби України. – Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/cstat/f2/showstat>
3. Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.unctad.org>
4. Офіційний сайт Незалежного моніторингу політики, що впливає на світову торгівлю (Global trade alert) [Електронний ресурс]. – 2013. - Режим доступу: <http://www.globaltradealert.org>
5. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – 2013. - Режим доступу: <http://www.wto.org>
6. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) №833/6024 від 21.09.2001 р.
7. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: монографія / за ред. Т. М. Циганкової. - К.: КНЕУ, 2003. – 660 с.
8. Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: навчальний посібник/ Л. І. Григорова-Беренда, М.В.Шуба. - Х.: ХНУ ім. Каразіна, 2016. – 136 с.
9. Дахно І. І. Міжнародна торгівля: навч. посіб. / І. І. Дахно. – К.: МАУП, 2003. – 296 с.
10. Заблоцька Р. О. Світовий ринок послуг: підручник / Р. О. Заблоцька. – 3-тє вид. – К.: Знання України, 2005. – 280 с.
11. Зінчук Т., Горбачева І., Ковальчук О., Куцмус Н., Усюк Т., Пивовар Т., Данкевич В., Прокопчук О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність/ Т. Зінчук, І. Горбачева, О. Ковальчук, Н. Куцмус, Т. Усюк, Т. Пивовар, В. Данкевич, О. Прокопчук. – К: Центр навчальної літератури, 2019. - 512 с.
12. Киреев А. П. Международная экономика / А. П. Киреев. – М.: Международные отношения, 2000. – 416 с.
13. Козак Ю. Г. Міжнародна торгівля: підручник / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, Н. В. Притула та ін. – 5-те вид. перероб. та доп. – К.; Катовіце; Краков: Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.
14. Международные торговые контракты и их нормативно-правовое сопровождение: справочник / сост. В. И. Сидоров, В. Н. Дмитриев, А. В. Журавлев. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. – 588 с.
15. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів: підруч. / Є. В. Савельєв; ред. О. А. Устенко. – Т.: Екон. думка, 2001. – 496 с.

16. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
17. Міжнародна торговельна діяльність /В.В.Рокоча, В.Г.Алькема, В.І.Терехов, Б.М.Олягайло, К.В. Ковтонюк, Л.Г.Харсун, С.І. Ткаленко, С.В.Співаковський, Т.В.Співаковська, Н.М.Літвін, Г.П.Оласюк, О.І.Горбачук, О.І.Стародубцева, Н.О.Дмитрієва. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «Крок», 2018. – 698 с.
18. Павленко І. І. Міжнародна торгівля та інвестиції: навч. посібник /І. І. Павленко, О. В. Варяниченко, Н. А. Навроцька. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.
19. Рум'янцев А. П. Міжнародна торгівля: навч. посіб. / А. П. Рум'янцев, А. І. Башинська, І. М. Корнілова. – К.: ЦНЛ, 2004. – 376 с.
20. Рум'янцев А. П. Світовий ринок послуг: навчальний посібник /А. П. Рум'янцев, Ю. О. Коваленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 456 с.
21. Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С Зовнішньоекономічна діяльність / А. П. Рум'янцев, Н.С. Рум'янцева. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 298 с.
22. Циганкова Т. М. Міжнародна торгівля: навч. посібник / Т. М. Циганкова, Л. П. Петрашко, Т. В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2001. – 488 с.

### *Додаткові*

23. Світова економіка: підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 268 с.
24. Черномаз П. А. Международный маркетинг: учебное пособие /П. А. Черномаз. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2008. – 232 с.
25. Заблоцька Р. О. Система інституційного регулювання світової торгівлі послугами: монографія / Р. О. Заблоцька. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 368 с.
26. Заблоцька Р. О. Особливості регулювання торгівлі послугами на багатосторонньому та регіональних рівнях / Р. О. Заблоцька // Світ фінансів. – 2008. – № 3(16). – С. 162–169.
27. Заблоцька Р. О. Характеристика та класифікація торговельних бар'єрів на ринку послуг / Р. О. Заблоцька // Журнал європейської економіки. – 2008. – Т. 7, № 3. – С. 345–360.
28. Казакова Н. А. Міжнародний торговельно-економічний обмін: форми і методи його здійснення на мезорівні / Н. А. Казакова, М. В. Шуба //Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». - 2013. – № 1042, вип. 1. – С. 21–24.
29. Григорова-Беренда Л. І. Зовнішня торгівля України /Л. І. Григорова-Беренда, А. С. Поліванцева // Матеріали X науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 3 квітня 2015 року. – Х.: ХНУ ім. Каразіна, 2015. – С. 306–310.

30. Григорова-Беренда Л. І. Спряження торговельних режимів інтеграційних об'єднань ЄС та ЄврАзЕС/СНД [Електронний ресурс] /Л. І. Григорова-Беренда // Ефективна економіка. – 2014. – № 3. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/>.
31. Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: методичні рекомендації до семінарських та практичних занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних науково-дослідних завдань для студентів напряму підготовки 6.030203 – Міжнародні економічні відносини / Л. І. Григорова-Беренда. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 56 с.
32. Шуба Е. А. Международные финансы: учебное пособие /Е. А. Шуба. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2008. – 226 с.
33. Беренда С. В. Логистика: учебно-методическое пособие /С. В. Беренда. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2008. – 159 с.
34. Голиков А. П. Международные экономические термины: словарь-справочник: учебное пособие / А. П. Голиков, П. А. Черномаз. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 376 с.
35. Пекар В. Основи виставкової діяльності: навчальний посібник /В. Пекар. – К.: Знання, 2009. – 360 с.
36. Герчикова И. Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности: учеб. пособие / И. Н. Герчикова. – М.: Консалтбанкир, 2002. – 624 с.
37. Дмитрієв В. М. Правове регулювання ЗЕД: мінімізація ризиків у зовнішньоекономічних відносинах: навчальний посібник / В. М. Дмитрієв, А. І. Завгородня. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 64 с.
38. Матюшенко И. Ю. Инвестирование (в контексте международной интеграции Украины): учебн. пособ. / И. Ю. Матюшенко. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2013. – 396 с.
39. Гончаренко Н. І. Теоретичні засади дослідження формування конкурентних переваг країни у міжнародній торгівлі в умовах глобалізації / Н. І. Гончаренко, Гамарлі Раміг Рауф Огли // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія: «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – 2014. – № 1144, т. 1. – С. 8–12.
40. Довгаль Е. А. Протекционизм vs либерализация международной торговли: баланс в условиях экономической турбулентности /Е. А. Довгаль // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія: «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – 2014. – № 1144, т. 1. – С. 12–16.
41. Химинець В.В. «Словник термінів з дисциплін «Міжнародні економічні відносини» та «Зовнішньоекономічна діяльність України»/В.В.Химинець, Н.О.Кушнір. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2019. – 76 с.
42. Feenstra R. C. Advanced International Trade: Theory and Evidence /R. C. Feenstra. – Princeton, Princeton University Press, 2004. – 496 p.
43. Feenstra R. C. International Trade / R. C. Feenstra, A. M. Taylor. – 3rd ed. – Worth Publishers, 2014. – 464 p.

44. Jensen J. B. Global Trade in Services: Fear, Facts, and Offshoring /J. B. Jensen. – Peterson Institute of International Economics, 2011. – 288 p.
45. Landau A. The International Trade System / A. Landau. – Routledge, 2005. – 176 p.
46. The World Trade Organization [Electronic Resource]. – Official website. – Way of access: [www.wto.org](http://www.wto.org).
47. UNCTAD [Electronic Resource]. – Official website. – Way of access: <http://unctad.org/en/Pages/Home.aspx>.
48. The International Energy Agency [Electronic Resource]. – Official website. – Way of access: <http://www.iea.org>.
49. British Petroleum [Electronic Resource]. – Official website. – Way of access: <http://www.bp.com>.
50. The World Coal Association [Electronic Resource]. – Official website. – Way of access: <http://www.worldcoal.org>.
51. Organization of the Petroleum Exporting Countries [Electronic Resource]. – Official website. – Way of access: <http://www.opec.org>.
52. International Grains Council [Electronic Resource]. – Official website. – Way of access: <http://www.igc.int>.
53. Food and Agriculture Organization [Electronic Resource]. – Official website. – Way of access: <http://www.fao.org>.
54. International Sugar Organization [Electronic Resource].